

Om verdens undergang*)

Temaet om verdens undergang er dukket op flere gange i kristendommens historie, og fra tid til anden har der vist sig profeter, som forkyndte, at den sidste dag var nær. Det er bemærkelsesværdigt, at en sådan eskatologisk funktion, som kirken har opgivet, i dag er blevet taget op af videnskabsmænd, der alt oftere står frem som profeter, der forudsiger og beskriver med absolut sikkerhed de klimakatastrofer, som vil bevirke livets ophør på jorden. Det er bemærkelsesværdigt, men ikke overraskende, når man tager i betragtning, at videnskaben har erstattet troen i moderniteten og har påtaget sig en egentlig religiøs funktion. Ja, den er faktisk i enhver forstand vor tids religion, dvs. det, menneskene tror på (eller i det mindste tror, at de tror på).

Ligesom enhver anden religion kunne heller ikke videnskabens religion undvære en eskatologi, dvs. en anordning, som styrker de troendes tro ved at hensætte dem i angst og samtidigt sikrer præsteklassens herredømme. Det er i den forstand, at Gretas tilsynekomst er symptomatisk: Greta tror blindt på, hvad videnskabsmændene profeterer, og hun forventer verdens undergang til 2030, akkurat ligesom millenaristerne i Middelalderen troede på Messias' snarlige genkomst for at dømme verden. Ikke mindre symptomatisk er en skikkelse som opfinder af Gaia-hypotesen; det er en videnskabsmand der ved at koncentrere sine apokalyptiske diagnoser omkring en faktor alene – CO₂'s procentandel i atmosfæren – med en ubeskrivelig uskyldighed kan erklære, at menneskehedens frelse ligger i atomenergien. At satsningen i begge tilfælde er af religiøs og ikke videnskabelig karakter, afsløres af den centrale funktion, der tilkommer et ord, frelsen, som hidrører fra kristen historiefilosofi.

Fænomenet er så meget desto mere foruroligende, som videnskaben ellers aldrig har talt eskatologien blandt sine opgaver, og det er muligt, at det, at den har taget sin nye profetiske rolle på sig, afslører en bevidsthed om dens egen uomgængelige ansvar for de katastrofer, hvis ankomst den nu forudsiger. Som i enhver anden religion har naturligvis også videnskabens religion sine vantro og modstandere, nemlig tilhængerne af den anden store religion i moderniteten: pengenes religion. De to religioner, der tilsyneladende er adskilte, er imidlertid indbyrdes solidariske. Eftersom det givetvis har været den alt tættere alliance mellem videnskab, teknologi og kapital, som har været bestemmende for den katastrofale situation, videnskabsfolk i dag anklager.

Det er forhåbentligt klart, at disse betragtninger ikke indebærer en stillingtagen til virkeligheden af forureningsproblemet eller af de skadelige forandringer, som de industrielle revolutioner har frembragt for de levendes materielle og åndelige betingelser. Det er tværtimod ved at advare mod en sammenblanding af religion og videnskabelig sandhed og mellem profeti og klarsyn, at man vil kunne undgå, at ens egne valg og forståelser styres kritikløst af parterne i sagen, valg og forståelser som når alt kommer til alt ikke kan være andet end politiske.

*) Note af Giorgio Agamben dateret 18.11.2019 (fra Quodlibet forlagets hjemmeside). Oversat af Carsten Juhl. – Titlen er egentlig "la fine del mondo", dvs. verdens endeligt eller afslutning, da "fine" indeholder både enden på noget og at noget slutter. Men ligesom man på italiensk i et fast udtryk siger: "non è la fine del mondo", når noget går galt, så siger vi på dansk om det samme: "det er ikke verdens undergang". O.a.